

UNIWERSYTET
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU

Metody badań i interpretacji źródeł sztuki

Sylabus zajęć

Informacje podstawowe

Kierunek studiów Archeologia Specjalność - Jednostka organizacyjna Wydział Archeologii Poziom studiów studia drugiego stopnia Forma studiów studia stacjonarne Profil studiów profil ogólnoakademicki		Cykl dydaktyczny 2024/25 Kod zajęć 19ARLS.21P.15856.24 Języki wykładowe polski Obligatoryjność Obowiązkowy Blok zajęciowy Przedmioty podstawowe
Koordynator zajęć	Ewa Bugaj, Danuta Minta-Tworzowska, Olga Antowska-Gorączniak	
Prowadzący zajęcia	Ewa Bugaj, Danuta Minta-Tworzowska, Olga Antowska-Gorączniak	
Okres Semestr 1	Forma zajęć / liczba godzin / forma zaliczenia • Laboratorium: 10, Zaliczenie z oceną	Liczba punktów ECTS 1

Cele kształcenia dla zajęć

Kod	Cel
C1	przekazanie wiedzy z zakresu rozumienia, analizy i interpretacji sztuki pradziejowej i średniowiecznej oraz antycznej
C2	zapoznanie studentów z podstawowymi terminami oraz koncepcjami dotyczącymi badań nad sztuką w archeologii
C3	zapoznanie studentów z metodami analizy i interpretacji sztuki pradziejowej (analiza treści, kompozycji, ikonograficzna, analiza semiologiczna- znaków, psychologiczna-szamanistyczna, dyskursu itd.) oferowanymi współcześnie
C4	zapoznanie z wybranymi źródłami sztuki europejskiej (od paleolitu do epoki żelaza) i pokazanie sposobu/ów jej interpretacji, w tym indywidualna praca studenta z wybranymi przykładami
C5	zapoznanie studentów z metodami analizy i interpretacji sztuki antycznej (metody formalne i stylistyczne, ikonograficzno-ikonologiczne, strukturalno-semiotyczne, antropologiczne, teorie recepcji, agentywność i performatyka)
C6	zapoznanie z wybranymi źródłami sztuki grecko-rzymskiej i pokazanie sposobu/ów jej interpretacji, w tym indywidualna praca studenta z wybranymi przykładami

Wymagania wstępne

brak

Efekty uczenia się dla zajęć

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
Wiedzy - Student/ka:			
W1	rozumie specyfikę sztuki pradziejowej i średniowiecznej oraz antycznej	ARL_K2_W01, ARL_K2_W02, ARL_K2_W03, ARL_K2_W04, ARL_K2_W06, ARL_K2_W07, ARL_K2_W08	Kolokwium ustne, Prezentacja multimedialna
W2	zna podstawowe terminy oraz metody analizy i interpretacji sztuki pradziejowej, średniowiecznej lub antycznej	ARL_K2_W01, ARL_K2_W02, ARL_K2_W03, ARL_K2_W04, ARL_K2_W05, ARL_K2_W06, ARL_K2_W07, ARL_K2_W08	Kolokwium ustne, Prezentacja multimedialna
Umiejętności - Student/ka:			
U1	potrafi integrować informacje z zakresu wiedzy na temat sztuki pradziejowej, średniowiecznej lub antycznej	ARL_K2_U01, ARL_K2_U03, ARL_K2_U05, ARL_K2_U08, ARL_K2_U10	Kolokwium ustne, Prezentacja multimedialna

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
U2	zna różne techniki komunikowania się ze specjalistami na temat źródeł o sztuce pradziejowej, średniowiecznej lub antycznej	ARL_K2_U01, ARL_K2_U02, ARL_K2_U03, ARL_K2_U08, ARL_K2_U09, ARL_K2_U10	Kolokwium ustne
U3	potrafi samodzielnie analizować i interpretować wybrane przykłady z zakresu sztuki pradziejowej, średniowiecznej lub antycznej	ARL_K2_U01, ARL_K2_U02, ARL_K2_U06, ARL_K2_U07, ARL_K2_U08	Kolokwium ustne, Prezentacja multimedialna
U4	potrafi samodzielnie albo w grupie pisać prace oraz przygotować wystąpienie na dany temat dotyczący sztuki pradziejowej, średniowiecznej lub antycznej	ARL_K2_U04, ARL_K2_U08, ARL_K2_U10, ARL_K2_U11, ARL_K2_U12, ARL_K2_U13	Kolokwium ustne, Prezentacja multimedialna
U5	uczy się całe życie	ARL_K2_U12	Kolokwium ustne, Prezentacja multimedialna
U6	współdziała i pracuje w grupie	ARL_K2_U13	Kolokwium ustne
Kompetencje społecznych - Student/ka:			
K1	jest gotowy do promocji wiedzy archeologicznej	ARL_K2_K01, ARL_K2_K02, ARL_K2_K05, ARL_K2_K06	Kolokwium ustne, Prezentacja multimedialna
K2	posiada podstawy do promowania wiedzy w społeczeństwie	ARL_K2_K01, ARL_K2_K03, ARL_K2_K04, ARL_K2_K06	Kolokwium ustne, Prezentacja multimedialna
K3	zachowuje odpowiednio wysoki poziom zawodu archeologa	ARL_K2_K02, ARL_K2_K03, ARL_K2_K04, ARL_K2_K05, ARL_K2_K06	Kolokwium ustne, Prezentacja multimedialna

Treści programowe dla zajęć

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
1.	Podstawy rozumienia sztuki pradziejowej i średniowiecznej oraz antycznej	W1, W2, U1, U2, U5, U6, K1	Laboratorium
2.	Metody analizy i interpretacji sztuki pradziejowej i średniowiecznej (analiza kompozycyjna, treści, analiza znaków, analiza szamiansityczna, analiza dyskursu) oraz antycznej (przegląd analiz od semiotyki do agency i performatyki)	W1, W2, U1, U2, U3, U4, U5, U6, K1, K2, K3	Laboratorium

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
3.	Analiza i interpretacja wybranych przykładów sztuki pradziejowej i średniowiecznej w wykonaniu uczestników zajęć (przykłady sztuki paleolitycznej, z epoki brązu, okresu halsztackiego i wpływów rzymskich) oraz przykładów sztuki antycznej	W1, W2, U1, U2, U3, U4, U5, U6, K1	Laboratorium
4.	Blok prowadząca: O. Antowska-Gorączniak Zagadnienia dotyczące badań i interpretacji wytworów sztuki średniowiecznej w zakresie wybranych zagadnień dotyczących sztuki złotniczej, architektury i kafla piecowych. 1. Czym jest sztuka. Złotnictwo i snycerka średniowiecznej Skandynawii - rozpoznawanie stylów i znaczeń. 2. Złotnictwo i architektura Wielkich Moraw - opis katalogowy zabytku, technika wykonania, zdobnictwo, dane metryczne. 3. Metody badań architektury i reliktyw detali architektonicznych - symbolika budowli sakralnej, problem warsztatu budowlanego. 4. Badanie kafla piecowych jako źródeł sztuki - analiza formalna, analogie, odniesienia do ikonografii i symboliki danej epoki. 5. Analiza i interpretacja wybranych przykładów sztuki średniowiecznej - prezentacje uczestników zajęć.	W1, W2, U1, U2, U3, U4, U5, U6, K1, K2, K3	Laboratorium

Informacje dodatkowe

Forma zajęć	Metody i formy prowadzenia zajęć
Laboratorium	Dyskusja, Metoda analizy przypadków, Uczenie problemowe (Problem-based learning)

Forma zajęć	Warunki zaliczenia zajęć
Laboratorium	W celu uzyskania pozytywnej oceny, student/ka musi wykazać się znajomością treści omawianych na zajęciach. Skala ocen z zastosowanym rozkładem procentowym: bardzo dobry (bdb; 5,0) - osiągnięcie zakładanych efektów na poziomie minimum 90% dobry plus (+db; 4,5) - osiągnięcie wymaganych efektów na poziomie minimum 80% dobry (db; 4,0) - osiągnięcie wymaganych efektów na poziomie minimum 70% dostateczny plus (+dst; 3,5) - osiągnięcie wymaganych efektów na poziomie minimum 60% dostateczny (dst; 3,0) - osiągnięcie wymaganych efektów na poziomie minimum 50% niedostateczny (ndst; 2,0) - brak osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się (poniżej 50%). *Zaliczenie blok prowadząca: O. Antowska-Gorączniak Aktywny udział w zajęciach, czytanie wskazanych publikacji, przygotowanie do zajęć i wykonywanie ćwiczeń laboratoryjnych indywidualnych i grupowych. 50% oceny Obecność na zajęciach, dopuszczalna 1 nieobecność, pozostałe nieobecności trzeba nadrobić podczas dyżuru. Przygotowanie prezentacji jednego "dzieła/grupy dzieł sztuki" średniowiecznej - analiza formalna, technika wykonania, stylistyka, symbolika przedstawień, wskazanie ewentualnych analogii 50% oceny. Skala ocen jak powyżej.

Literatura

Obowiązkowa

1. Sztuka pradziejowa i wczesnośredniowieczna jako źródło historyczne, Biskupin-Wrocław 2008.
2. Kultura symboliczna kręgu pól popielnicowych epoki brązu i wczesnej epoki żelaza w Europie Środkowej, Warszawa-Wrocław-Biskupin 2000.
3. J. Gąssowski, Prahistoria sztuki, Warszawa 1993
4. Graham-Campbell J., Viking art, London 2013. (Blok zajęć: O. Antowska-Gorączniak)
5. M. Poklewska-Koziełł, Późnośredniowieczne i nowożytny kafele z terenu Nowej Marchii, Poznań 2022. (Blok zajęć: O. Antowska-Gorączniak)
6. Alcock S.E., Osborne R. (red.), 2012, Classical Archaeology, Oxford, Malden, MA (wyd. 2. rozszerzone; 2 rozdziały). [blok zajęć: Ewa Bugaj]
7. Bianchi Bandinelli, R. 1988. Archeologia klasyczna jako historia sztuki, tłumaczenie i posłowie W. Dobrowolski, Warszawa. [blok zajęć: Ewa Bugaj]
8. Bugaj E., 2012, Archeologia a sztuka, [w:] S. Tabaczyński, A. Marciniak, D. Cyngot, A. Zalewska (red.), Przeszłość społeczna. Próba konceptualizacji, Poznań, s. 885-909. [blok zajęć: Ewa Bugaj]
9. Lorenz K., 2016, Ancient Mythological Images and Their Interpretation. An Introduction to Iconology, Semiotics, and Image Studies in Classical Art History, Cambridge, New York. [blok zajęć: Ewa Bugaj]
10. Marconi C. (red.), 2015, The Oxford Handbook of Greek and Roman Art and Architecture, Oxford (część 5). [blok zajęć: Ewa Bugaj]
11. Stansbury-O'Donnell M.D., 2011, Looking at Greek Art, Cambridge. [blok zajęć: Ewa Bugaj]

Dodatkowa

1. C. Renfrew, P. Bahn, Archeologia. Teorie, metody, praktyka, Warszawa 2002.
2. V. Podborsky, Náboženství pravěkých Evropanů, Brno 2006
3. Wielkie Morawy/Great Moravia, red. P. Kouřil, Gniezno-Szczecin 2017 (Blok zajęć: O. Antowska-Gorączniak)
4. J. Olczak, Wystrój mozaikowy wczesnośredniowiecznej architektury murowanej w Polsce – fikcja, czy rzeczywistość?, Archeologia Historica Polona, t. 13/2003, s. 129-145 (Blok zajęć: O. Antowska-Gorączniak)
5. D. Niemiec, Ornamentowane posadzki w kościołach romańskich na ziemiach polskich, (w:) Janiak T., Stryniak D. red., Architektura sakralna w początkach państwa polskiego (X-XIII wiek), Gniezno 2016, s. 191-253. (Blok zajęć: O. Antowska-Gorączniak)
6. B. Stanisławski, Udział Wikingów w powstawaniu państwa wczesnopiastowskiego, (w:) Spór o początki państwa polskiego. Historiografia, tradycja, mit, legenda, Kraków 2017. (Blok zajęć: O. Antowska-Gorączniak)
7. T. Janiak, Kafle gotyckie w zbiorach Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie, Gniezno 2003. (Blok prowadząca: O. Antowska-Gorączniak)

Nakład pracy studenta i punkty ECTS

Rodzaje zajęć studenta	Średnia liczba godzin* przeznaczonych na zrealizowane rodzaje zajęć
Laboratorium	10
Przygotowanie do zajęć	10
Czytanie wskazanej literatury	5
Przygotowanie do zaliczenia	5
Łączny nakład pracy studenta	Liczba godzin 30
Liczba punktów ECTS	ECTS 1

* godzina (lekcyjna) oznacza 45 minut

Efekty uczenia się dla kierunku

Kod	Treść
ARL_K2_K01	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do stosowania w praktyce badawczej wiedzy związanej z promocją archeologii w społeczeństwie
ARL_K2_K02	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do stosowania w praktyce badawczej współdziałania opartego na interdyscyplinarnej wiedzy w rozwiązywaniu problemów praktycznych i poznawczych
ARL_K2_K03	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do określania priorytetów służących realizacji określonego przez siebie lub innych zadania związanego z archeologią
ARL_K2_K04	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do prawidłowej identyfikacji i rozstrzygania wyzwań związanych z wykonywaniem zawodu archeologa
ARL_K2_K05	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do aktywnego uczestnictwa w działaniach na rzecz zachowania dziedzictwa archeologicznego regionalnego, krajowego, europejskiego i światowego
ARL_K2_K06	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do uczestnictwa w życiu kulturalnym, korzystając z różnych form i mediów służących popularyzacji wiedzy archeologicznej, w tym kreowania wydarzeń kulturalnych w tym zakresie
ARL_K2_U01	Absolwent/ka potrafi samodzielnie wyszukiwać, gromadzić, analizować, oceniać, selekcjonować i integrować informacje z wykorzystaniem różnych źródeł oraz formułować na tej podstawie krytyczne sądy na gruncie archeologii
ARL_K2_U02	Absolwent/ka potrafi samodzielnie stosować i rozwijać umiejętności badawcze w zakresie: analizy prac innych autorów, tworzenia syntez różnych idei i poglądów, doboru metod i konstruowania narzędzi badawczych, które mają pozwolić na oryginalne rozwiązywanie złożonych problemów w zakresie archeologii połączone z ich opracowaniem i prezentacją
ARL_K2_U03	Absolwent/ka potrafi samodzielnie zdobywać wiedzę archeologiczną i poszerzać umiejętności badawcze oraz podejmować autonomiczne działania zmierzające do rozwijania zdolności i kierowania własną karierą zawodową
ARL_K2_U04	Absolwent/ka potrafi samodzielnie integrować wiedzę z różnych dziedzin archeologii oraz zastosować ją w różnych sytuacjach
ARL_K2_U05	Absolwent/ka potrafi samodzielnie przeprowadzić krytyczną analizę i interpretację różnych rodzajów źródeł archeologicznych (np. artefakty, ekofakty) stosując oryginalne podejścia, uwzględniające nowe osiągnięcia archeologii w celu określenia ich znaczeń, oddziaływania społecznego, miejsca w procesie historyczno-kulturowym
ARL_K2_U06	Absolwent/ka potrafi tworzyć syntezę i formułować wnioski badawcze rzeczowo je puentując z wykorzystaniem własnych opinii oraz poglądów innych autorów
ARL_K2_U07	Absolwent/ka potrafi w sposób pogłębiony formułować opinie krytyczne o źródłach archeologicznych z różnych okresów i wybranych regionów na podstawie wiedzy naukowej i doświadczenia oraz tworzyć krytyczne opracowania w różnych formach i mediach
ARL_K2_U08	Absolwent/ka potrafi porozumiewać się z wykorzystaniem różnych kanałów i technik komunikacyjnych ze specjalistami z zakresu archeologii i dyscyplin pokrewnych oraz niespecjalistami w języku polskim i/lub języku angielskim, a także popularyzować wiedzę o archeologii, przeszłych wytworach kulturowych oraz instytucjach archeologicznych
ARL_K2_U09	Absolwent/ka potrafi samodzielnie przygotowywać naukowe prace pisemne w języku polskim i/lub języku angielskim na pogłębionym poziomie
ARL_K2_U10	Absolwent/ka potrafi przygotowywać pogłębione rzeczowo i interpretacyjnie wystąpienia ustne, w języku polskim i języku angielskim w zakresie archeologii w jej związkach z innymi dyscyplinami
ARL_K2_U11	Absolwent/ka potrafi posługiwać się językiem angielskim na poziomie B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego oraz specjalistyczną terminologią z zakresu archeologii
ARL_K2_U12	Absolwent/ka potrafi uczyć się przez całe życie, inspirować i ukierunkowywać innych w tym zakresie
ARL_K2_U13	Absolwent/ka potrafi kierować pracą w grupach oraz współdziałać z innymi osobami w ramach prac zespołowych

Kod	Treść
ARL_K2_W01	Absolwent/ka zna i rozumie w stopniu pogłębionym przedmiotową i metodologiczną specyfikę nauk humanistycznych, którą potrafi twórczo stosować w archeologii
ARL_K2_W02	Absolwent/ka zna i rozumie w stopniu pogłębionym szczegółową terminologię archeologii
ARL_K2_W03	Absolwent/ka zna i rozumie w stopniu pogłębionym teorię, metodologię i metody badawcze z zakresu archeologii
ARL_K2_W04	Absolwent/ka zna i rozumie w stopniu pogłębionym wiedzę archeologiczną prowadzącą do specjalizacji w obszarach badawczych archeologii pradziejowej i średniowiecznej, orientalnej i antycznej, a także dziedzictwa archeologicznego
ARL_K2_W05	Absolwent/ka zna i rozumie w stopniu pogłębionym powiązania archeologii z innymi dyscyplinami z obszaru nauk humanistycznych, społecznych, przyrodniczych i ścisłych, pozwalające na integrowanie perspektyw badawczych właściwych dla badań interdyscyplinarnych
ARL_K2_W06	Absolwent/ka zna i rozumie w stopniu pogłębionym współczesne osiągnięcia archeologii w poszczególnych ośrodkach i szkołach badawczych
ARL_K2_W07	Absolwent/ka zna i rozumie w stopniu pogłębionym metody analizy i interpretacji różnych wytworów kulturowych (artefaktów i ekofaktów) oraz minionych procesów wypracowane w ramach wybranych tradycji, teorii lub szkół badawczych archeologii i prahistorii
ARL_K2_W08	Absolwent/ka zna i rozumie w stopniu pogłębionym metody gromadzenia archeologicznych zasobów źródłowych, zarządzania nimi i przetwarzania za pomocą dostępnych technik badawczych